

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น ประชาชนเป็นจักรกลที่สำคัญที่จะทำให้กลไกทางการเมืองทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุณสมบัติที่สำคัญของบพลเมืองที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้แก่ความสนใจ ความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างจริงจังหรือกล่าวอีกในหนึ่งก็คือ ในระบอบประชาธิปไตยประชาชนต้องมีทัศนคติว่า กิจกรรมทางการเมืองการปกครอง เป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องเอาใจใส่รับผิดชอบ จะหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธให้พ้นจากความรับผิดชอบของตนหาได้ไม่ แต่ถ้าประชาชนมีทัศนคติตรงกันข้ามกับหลักการดังกล่าวการปกครองระบอบประชาธิปไตยก็ย่อมจะไม่เจริญงอกงาม และไม่อำนวยประโยชน์ให้แก่ประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครอง

นอกจากนั้น กระแสอุดมการณ์ประชาธิปไตย ตามแนวความคิดการจัดระเบียบโลก ไม่ได้เป็นที่แพร่หลายไปในนานาประเทศ ซึ่งกระแสดังกล่าวก่อให้เกิดความตื่นตัว และมีการเคลื่อนไหว เพื่อประชาธิปไตยทั้งหลาย ได้ให้ความสำคัญกับการปกครองตนเองและการปกครองส่วนท้องถิ่น (Local government) เป็นอย่างมาก เพราะถือเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เรียนรู้ โดยการปฏิบัติตามกระบวนการประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็นการให้สิทธิเลือกตั้ง สิทธิเรียกร้องให้ผู้บริหารท้องถิ่นดำเนินการต่าง ๆ อันเป็นการคุ้มครองผลประโยชน์ของเขา การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เรียนรู้ โดยการปฏิบัติดังกล่าวเป็นวิถีทางที่จะสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องอันแท้จริงแก่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอย่างกว้างขวาง ที่สำคัญก็คือ นานาอารยประเทศยอมรับว่าการปกครองตนเองในรูปแบบของการปกครองท้องถิ่น นั้นเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยของชาติ ดังมีคำกล่าวที่ว่า “ประชาธิปไตยต้องเริ่มที่บ้าน และบ้านของประชาธิปไตยก็คือชุมชนที่อยู่รอบตัวท่าน” (ประหยัด หงษ์ทองคำ. 2540 : 30)

การปกครองของไทยได้รับการปรับเปลี่ยนและพัฒนาตามลำดับ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 (2550 : 112) มาตรา 281 บัญญัติให้รัฐจะต้องให้ความสำคัญเป็น

อิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวมด้วย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความเข้มแข็งในการบริหารงานได้โดยอิสระและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาระบบการคลังท้องถิ่นให้จัดบริการสาธารณะได้ครบถ้วนตามอำนาจหน้าที่ จัดตั้งหรือร่วมกันจัดตั้งองค์การเพื่อจัดทำบริการสาธารณะตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าเป็นประโยชน์ และให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง

ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เปิดโอกาสให้ประชาชน วางแผนบริหารจัดการชุมชนของตนเอง กล่าวได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. เป็นหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่ฝึกให้ประชาชนแสดงความต้องการของประชาชนให้ตรงเป้าหมายมากที่สุด เพื่อให้ทันกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบล อีกทั้งมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม โดยมีหน้าที่ที่ต้องทำ ได้แก่ จัดให้มีการบำรุงทางน้ำ และทางบก รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน ที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร นอกจากนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดกิจกรรมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยจัดให้มีน้ำเพื่ออุปโภค บริโภคและการเกษตร จัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น จัดให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ จัดให้มีและบำรุงสถานที่ประชุมการกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ จัดให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์ ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมครอบครัว บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

การก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้าน เป็นโครงการสาธารณูปโภคประเภทหนึ่ง ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดทำกันมาก เนื่องจากเป็น โครงการพัฒนาที่มี

ความสำคัญกล่าวคือ การมีระบบสาธารณูปโภคที่ดีนอกจากจะส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตรวมถึงการอุปโภคบริโภคของคนในชุมชนแล้ว ระบบสาธารณูปโภคยังเป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่ช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน เช่น เป็นปัจจัยในการผลิต ทำให้มีน้ำเพียงพอในการปลูกพืชผักได้ตลอดทั้งปี เป็นต้น แต่การดำเนินงานในโครงการดังกล่าว ผู้บริหารโครงการควรมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการของการบริหารจัดการ โครงการประเภทนี้บ้างพอสมควร จึงจะทำให้การดำเนินโครงการบรรลุตามเป้าหมายและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่อย่างคุ้มค่ามากที่สุด (มนตรี เกิดมีมูล. 2551 : 12)

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม ได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล และได้ดำเนินการเพื่อจัดบริการสาธารณูปโภคสำหรับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล โครงการการก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้านเป็นโครงการหนึ่งที่ได้ดำเนินการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีน้ำสำหรับใช้ในการอุปโภคบริโภคของประชาชนและ เพื่อให้มีน้ำใช้ในการเกษตร แต่จากการดำเนินการก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม อาจมีปัญหาตามมา คือ โครงการก่อสร้างระบบประปาขององค์การบริหารส่วนตำบลหลายโครงการ เมื่อก่อสร้างแล้วเสร็จประชาชนในพื้นที่กลับไม่ได้รับประโยชน์จากโครงการเหล่านั้นเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจ หรือขาดแนวคิดในการบริหารจัดการที่ถูกต้อง ทำให้การตัดสินใจต่าง ๆ เป็นไปอย่างไม่เหมาะสมขาดความสมบูรณ์ครบถ้วน ทั้งในด้านหลักวิชาการและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ซึ่งนำไปสู่ความล้มเหลวของโครงการในที่สุด โดยเห็นได้จากเสียงสะท้อนจากประชาชน จากการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนด้านการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการก่อสร้างสิ่งสาธารณูปโภค มีความพึงพอใจในระดับน้อย ปานกลาง หรือสูง (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี. 2553 : 5)

จากเหตุผลดังกล่าว ประกอบกับผู้ศึกษาในฐานะที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี ในตำแหน่ง หัวหน้าส่วน โยธา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาอาจนำเสนอผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการพัฒนาโครงการก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้าน ให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับประโยชน์จากการบริการสาธารณะดังกล่าวอย่างเต็มที่และแท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อ โครงการก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองฮี อำเภอลำปาก จังหวัดนครพนม
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อ โครงการก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลตำบลหนองฮี อำเภอลำปาก จังหวัดนครพนม ที่มีเพศ อายุ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนต่อ โครงการก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี อำเภอลำปาก จังหวัดนครพนม

สมมติฐานการศึกษา

1. ความคิดเห็นของประชาชนต่อ โครงการก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี อำเภอลำปาก จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับปานกลาง
2. ประชาชนที่มีเพศ อายุ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อโครงการก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้าน ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ ตำบลหนองฮี อำเภอลำปาก จังหวัดนครพนม แตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้ มุ่งศึกษาถึงความคิดเห็นของประชาชนต่อ โครงการก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี อำเภอลำปาก จังหวัดนครพนม ผู้ศึกษาได้ประยุกต์กรอบแนวคิดจากมาตรฐานระบบน้ำสะอาด (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2549 : 7-134) อันประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่

- 1.1 ขั้นตอนก่อนการดำเนินการ
- 1.2 ขั้นตอนขณะดำเนินการ
- 1.3 ขั้นตอนภายหลังการดำเนินการ

2. ขอบเขตด้านประชากร

2.1 ประชากร ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทน ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี บริบูรณ์ ขึ้นไป ที่มีภูมิลำเนาหรือพักอาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 12 หมู่บ้าน ตำบลหนองฮี อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม จำนวน 2,071 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป ที่มีภูมิลำเนาหรือพักอาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 12 หมู่บ้าน ตำบลหนองฮี อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม จำนวน 336 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จากการคำนวณโดยใช้สูตรของ ยามานะ (Yamane, 1973 : 727)

3. ตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variables) คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่

3.1.1 เพศ

3.1.2 อายุ

3.1.3 หมู่บ้านที่อาศัยอยู่

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent variables) ความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม ใน 3 ขั้นตอน ได้แก่

3.2.1 ขั้นตอนก่อนการดำเนินการ

3.2.2 ขั้นตอนขณะดำเนินการ

3.2.3 ขั้นตอนภายหลังการดำเนินการ

4. พื้นที่ในการศึกษา

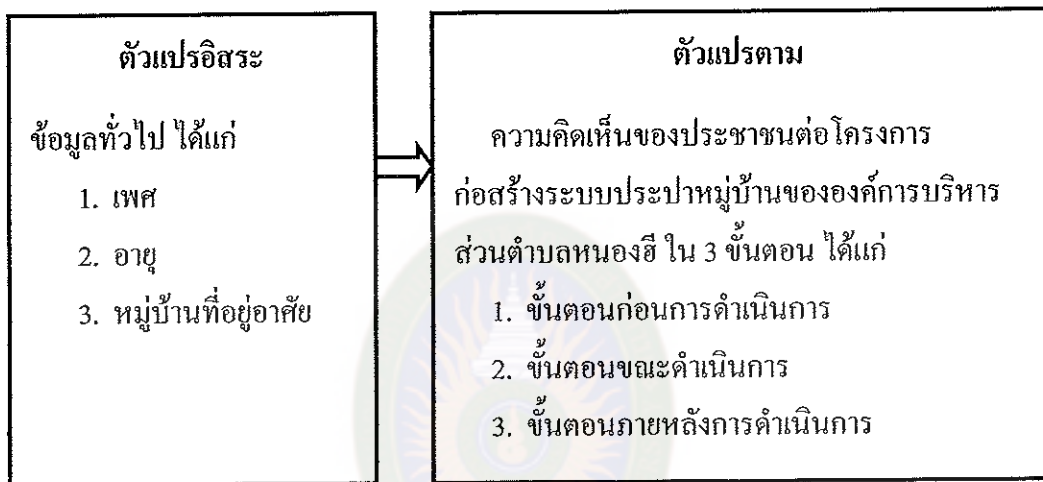
ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม

5. ระยะเวลาในการศึกษา

ตั้งแต่เดือนมีนาคม – เมษายน พ.ศ. 2554

กรอบแนวคิดการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี อำเภอบลาปลาก จังหวัดนครพนม ผู้ศึกษาได้ประยุกต์กรอบแนวคิดจากมาตรฐานระบบน้ำสะอาด (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 2549 : 7-134)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ให้นิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี อำเภอบลาปลาก จังหวัดนครพนม ดังต่อไปนี้

ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกถึงความรู้สึก ทศนคติ ความเชื่อและค่านิยมของแต่ละบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของเรื่องราว หรือสถานการณ์ต่างๆ ที่ประสบในสังคม โดยมีพื้นฐานมาจากภูมิหลังทางสังคม ความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของประชาชนต่อโครงการก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี อำเภอบลาปลาก จังหวัดนครพนม

ประชาชน หมายถึง ผู้เป็นเจ้าของบ้านหรือผู้ดูแลหรือเป็นผู้นำหรือหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี บริบูรณ์ขึ้นไปที่มีภูมิลำเนาหรือพักอาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 12 หมู่บ้าน ตำบลหนองฮี อำเภอบลาปลาก จังหวัดนครพนม

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์กรของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งจัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ในการศึกษานี้หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม

โครงการก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้าน หมายถึง การก่อสร้างระบบประปาที่องค์การบริหารส่วนตำบลสร้างขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการศึกษาครั้งนี้หมายถึง การก่อสร้างระบบประปาแบบฝัดดิน และระบบประปาแบบบาดาล อันประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นตอนก่อนการดำเนินการ หมายถึง การดำเนินการสำรวจศักยภาพในการจัดหาน้ำสะอาด มีการวางแผนการสำรวจและประเมินศักยภาพของชุมชนในการจัดหาน้ำสะอาด มีการสำรวจความต้องการใช้น้ำของหมู่บ้าน มีการสำรวจแหล่งน้ำที่จะมาทำระบบประปา มีการสำรวจทำเลที่ตั้งสำหรับการก่อสร้างระบบประปา มีการทดสอบปริมาณน้ำมีการวิเคราะห์คุณภาพของน้ำ มีการจัดทำแผนที่อย่างถูกต้องครบถ้วนระบบประปา มีความเหมาะสมกับศักยภาพของหมู่บ้านและประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น โดยผ่านการประชุมประชาคม

2. ขั้นตอนขณะดำเนินงาน หมายถึง การใช้วัสดุที่มาตรฐาน มีแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการแต่งตั้งช่างควบคุมงานและปฏิบัติหน้าที่ควบคุมงานก่อสร้างเพื่อให้ได้มาตรฐาน มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถสังเกตการณ์การทำงาน มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นการก่อสร้างไม่เหมาะสมหรือไม่ถูกต้อง มีการจ้างแรงงานก่อสร้างในพื้นที่และมีการแต่งตั้งประชาคม เพื่อร่วมตรวจรับงานก่อสร้าง มีการทดสอบความสามารถในการรับน้ำหนักของดิน มีการทดสอบแรงดันน้ำ และมีการทดสอบวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง

3. ขั้นตอนภายหลังการดำเนินการ หมายถึง มีการแนะนำในการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ มีการแนะนำในการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารกิจการประปา มีการให้คำแนะนำในการจัดทำทะเบียนผู้ใช้น้ำและบันทึกการจดมาตรการน้ำ มีการแนะนำในการจัดทำรายงานเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน มีการจ่ายน้ำที่สะอาดได้มาตรฐานตลอด 24 ชั่วโมง คำน้ำมีอัตราการคิดที่เหมาะสม มีผู้ควบคุมการผลิตน้ำประปาเป็นอย่างดี มีการรักษาความสะอาดบริเวณรอบๆระบบประปา มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับประชาชนเพื่อไม่ให้ก่อกมลภาวะกับแหล่งน้ำ และมีการบำรุงรักษาระบบน้ำประปาอยู่เสมอ

ประโยชน์การศึกษา

ข้อสนเทศที่ได้จากการศึกษาสามารถนำเสนอต่อผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองฮี อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาโครงการก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้านขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY